บทที่ 4
การสำรวจข้อมูลและการพัฒนาแบบจำลองความเต็มใจที่จะจ่าย

บทนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทาง ซึ่งติดตั้งภายในรถยนต์ส่วนบุคคล ภายใต้สถานการณ์ของประโยชน์และราคาที่ทำการสมมติขึ้น

อุปกรณ์แนะนำเส้นทางนี้เป็นอุปกรณ์ที่มีขนาดเล็กสามารถติดตั้งภายในยวดยานได้ และสามารถบอกสภาพการจราจร จุดที่เกิดอุบัติเหตุ โดยจะแสดงในรูปโครงข่ายและสี ที่ทำให้ผู้ขับขี่ทราบเส้นทาง สภาพการจราจร และจุดที่เกิดอุบัติเหตุ ซึ่งอุปกรณ์ชนิดนี้เหมาะสำหรับผู้ที่มีรถยนต์ส่วนบุคคลหรือผู้ที่มีอาชีพที่ต้องขับขี่ยวดยาน เช่น รถแท็กซี่ เป็นต้น อุปกรณ์นี้จะช่วยให้การเดินทางมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย

เพื่อทำการพัฒนาแบบจำลองสำหรับทำนายพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น ต้องอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสำรวจตามเทคนิควิธี Stated Preference ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้สำรวจพฤติกรรมการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางที่พึงจะเกิดภายใต้สถานการณ์ที่ผู้ศึกษาได้สมมติขึ้น การศึกษาแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ส่วนหลัก ดังนี้

1. การวางแผนและออกแบบวิธีการสำรวจข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
3. การพัฒนาแบบจำลองจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ
4. การตรวจสอบความถูกต้องและแม่นยำของแบบจำลอง

ทั้ง 4 ส่วนหลักข้างต้นจะได้กล่าวอย่างละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 การวางแผนและออกแบบวิธีการสำรวจข้อมูล

การวางแผนและออกแบบวิธีการสำรวจด้วยวิธี Stated Preference นั้น มีประเด็นที่ต้องพิจารณาดังต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูล
2. กลุ่มตัวอย่างและจุดสำรวจ
3. สถานการณ์และทางเลือกที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณา และวิธีการวัดความพึงพอใจ
4. แบบสอบถาม

4.1.1 การเก็บข้อมูล

การสำรวจโดยวิธี Stated Preference สามารถทำการสำรวจได้ 3 วิธีด้วยกัน คือ การสัมภาษณ์รายบุคคล การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และ การสัมภาษณ์ทางไปรษณีย์ ในการศึกษานี้เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์รายบุคคลจะได้รับข้อมูลที่มีคุณภาพมากกว่า เพราะเป็นวิธีที่เปิดให้ผู้สัมภาษณ์ได้อธิบายในสถานการณ์ต่าง ๆ และนำเสนอรายละเอียดที่เกี่ยวกับการสำรวจได้อย่างเต็มที่ โดยใช้สื่อคือ รูปภาพประกอบ และผู้ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสซักถามหากมีข้อสงสัย อันจะทำให้ได้รับคำตอบที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

4.1.2 กลุ่มตัวอย่างและจุดสำรวจ

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคล แต่ไม่ได้กำหนดเจาะจงว่าต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งโดยเฉพาะ ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม(Random Sampling) ทำให้จุดที่ทำการสำรวจจะเป็นจุดใดก็ได้ เช่น ผู้สำรวจสามารถที่จะสัมภาษณ์ตามครัวเรือน ศูนย์การค้าหรือสถานที่ผู้ใช้รถยนต์ส่วนตัวนำรถยนต์ไปจอด เช่น บริเวณที่จอดรถ โดยกำหนดแต่เพียงว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคลเท่านั้น ส่วนช่วงเวลาที่ทำการสำรวจก็ไม่ได้กำหนดเวลาใดเวลาหนึ่ง ดังนั้นผู้สำรวจสามารถทำการสำรวจได้ทุกเวลาแต่จะสัมภาษณ์ในสถานการณ์เดียวกัน คือ การเดินทางช่วงเวลาเช้าและเย็นของวันทำงานปกติ

4.1.3 สถานการณ์และทางเลือกที่ให้ผู้เดินทางพิจารณาและวิธีการวัดความพึงพอใจ

การกำหนดสถานการณ์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก ได้พยายามวางแผนให้มีความยุ่งยากน้อยที่สุด ด้วยการกำหนดแต่ละสถานการณ์ทางเลือกให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พิจารณาเพียง 2 ทางเลือกเท่านั้น โดยให้ผู้เดินทางแสดงความคิดเห็นด้วยการตัดสินใจว่าจะเลือกซื้ออุปกรณ์หรือไม่ในแต่ละสถานการณ์ที่ได้เสนอ

การสำรวจด้วยวิธี Stated Preference สอบถามผู้เดินทางเกี่ยวกับความคิดเห็นและการตัดสินใจที่มีต่อสถานการณ์ทางเลือกมากกว่า 1 สถานการณ์ โดยแต่ละสถานการณ์จะต้องกำหนดรายละเอียดและคุณสมบัติของทางเลือกที่จะให้พิจารณาซึ่งหมายถึงกำหนดตัวแปรและค่าของตัวแปรที่ใช้อธิบายลักษณะของทางเลือกหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากทางเลือกนั่นเอง สถานการณ์ทางเลือกที่แตกต่างกันสามารถสร้างขึ้นได้ ด้วยการปรับเปลี่ยนค่าของตัวแปรที่ใช้อธิบายลักษณะของทางเลือกหรือคุณประโยชน์ที่ได้รับจากทางเลือกต่าง ๆ ที่ได้สมมติขึ้นมาเพื่อทำการศึกษา

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้ถูกสัมภาษณ์จะทำการเลือกในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ได้สมมติขึ้น เป็นการเปรียบเทียบระหว่างการซื้อหรือไม่ซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทาง ที่มีลักษณะดังรูปที่ 4.1

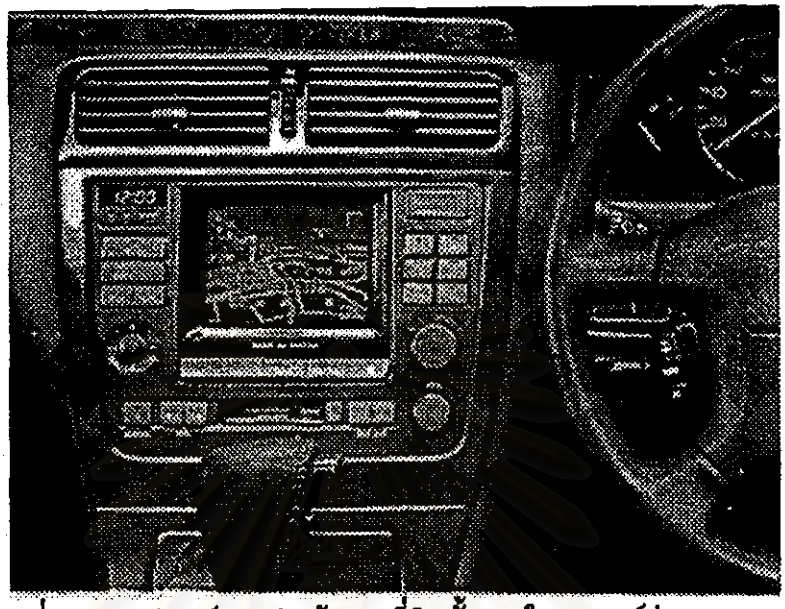

รูปที่ 4.1 อุปกรณ์แนะนำเส้นทางที่ติดตั้งภายในรถยนต์ส่วนบุคคล

สถานการณ์ที่สมมติขึ้นนี้จะต้องมีความสอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความชอบหรือทัศนคติที่มีอยู่ เหมือนกับการให้บริการนี้มีอยู่จริงมากกว่าทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นทางเลือกที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

การเลือกตัวแปรและค่าของตัวแปรที่ใช้อธิบายระดับของการบริการที่ได้รับจากการติดตั้งอุปกรณ์แนะนำเส้นทางนั้น ขึ้นอยู่กับจำนวนตัวแปรและการผันแปรของค่าตัวแปรที่สมมติขึ้น โดยจำนวนสถานการณ์ทางเลือกที่สมมติขึ้นจะขึ้นอยู่กับวิธีการนำค่าต่าง ๆ ของตัวแปรมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดความแตกต่างออกไป หากต้องการจะวิเคราะห์ทั้งอิทธิพลโดยตรง (Main Effect) ของแต่ละตัวแปรและอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปร(Interaction Effect) ที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้เดินทางที่จะได้รับจากอุปกรณ์ จะต้องนำค่าของตัวแปรมาผสมผสานกันอย่างเต็มรูปแบบ(Full Factorial Design) (สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์, 2541)

การผสมผสานแบบเต็มรูปแบบจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อได้โดยละเอียดแต่วิธีการดังกล่าวจะทำให้จำนวนสถานการณ์มีจำนวนทางเลือกมากเกินกว่าที่ผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคนจะพิจารณาได้ทั้งหมดในเวลาอันจำกัด ดังนั้นเพื่อกำจัดความยุ่งยากจึงมีการลดจำนวนสถานการณ์ให้เหมาะสม กล่าวคือ แทนที่จะนำค่าของตัวแปรมาผสมผสานกันแบบเต็มรูปแบบ ก็อาจจะนำมาผสมผสานกันแบบไม่เต็มรูปแบบ(Particle Factorial Design)ได้ ซึ่งวิธีการนี้ทำให้จำนวนสถานการณ์ทางเลือกลดลง แต่มีข้อเสียคือ ข้อมูลที่

ได้จากการสำรวจด้วยวิธีดังกล่าวจะใช้วิเคราะห์ได้เฉพาะอิทธิพลโดยตรงของตัวแปรนั้น ไม่สามารถอธิบายอิทธิพลระหว่างตัวแปรได้

วิธีการผสมผสานกันอย่างไม่เต็มรูปแบบนี้ มีกฎเกณฑ์ที่สำคัญอยู่ประการหนึ่ง คือ จะต้องผสมผสานโดยขจัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร(Correlation) ให้เป็นศูนย์ เพื่อที่จะสามารถแยกอิทธิพลของตัวแปรออกจากกันอย่างแท้จริง ซึ่งในการคัดเลือกตัวแปรที่จะนำมาพิจารณาหรืออธิบายคุณลักษณะของอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง จากงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์แนะนำเส้นทางและค่าใช้จ่ายรายเดือนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางมากที่สุด ส่วนปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพศ อายุ รายได้ ระยะทางในการเดินทาง และเวลาในการเดินทางในแต่ละวัน รวมถึงความจำเป็นที่จะมีอุปกรณ์แนะนำเส้นทางนี้ ก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเช่นกัน

การศึกษานี้จะพิจารณาตัวแปรทางด้านราคาของอุปกรณ์และค่าบริการรายเดือนเป็นหลัก เพราะเหตุผลที่ว่า อุปกรณ์แนะนำเส้นทางนี้ยังไม่มีใช้ในประเทศไทย ซึ่งประชาชนยังไม่เคยเห็นหรือเคยสัมผัสถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากอุปกรณ์แนะนำเส้นทางนี้เพียงแต่ได้รับฟังจากคำบอกเล่าหรือกล่าวอ้างถึงคุณประโยน์ของอุปกรณ์เท่านั้น ดังนั้นการตัดสินใจที่จะซื้อหรือไม่ซื้ออุปกรณ์นั้น ผู้เดินทางน่าจะพิจารณาเรื่องราคาเป็นสำคัญและพิจารณาเปรียบเทียบกับคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากอุปกรณ์นี้ ตัวแปรด้านค่าใช้จ่ายของการศึกษานี้ยังแบ่งออกเป็น 2 ตัวแปรย่อย คือ ตัวแปรค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์ และตัวแปรค่าบริการรายเดือน

ตัวแปรค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์ ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบราคาค่าติดตั้งของอุปกรณ์แนะนำเส้นทางนี้ โดยการศึกษาของบริษัท Zexel USA Corporation ในปี 1995 ได้กำหนดช่วงค่าใช้จ่ายประมาณ 40,000-60,000 บาท และจากการศึกษาพบว่าผู้เดินทางประมาณ 82% จะไม่ยอมซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางนี้ถ้าราคาของอุปกรณ์มากกว่า 40,000 บาท ดังนั้นในการสร้างสถานการณ์ในการศึกษานี้จะกำหนดราคาค่าติดตั้งอุปกรณ์เป็น 3 ระดับ คือ ราคาค่าติดตั้งอุปกรณ์ 20,000 บาท 40,000 บาท และ 60,000 บาท ซึ่งราคาดังกล่าวดูแล้วอาจจะดูสูงมาก อาจเป็นเพราะว่า อุปกรณ์แนะนำเส้นทางนี้ยังมีการใช้อยู่เป็นจำนวนที่น้อยและระบบที่รองรับนี้ยังไม่สมบูรณ์ทำให้ราคาค่อนข้างสูง แต่เมื่ออุปกรณ์นี้มีการใช้แพร่หลายก็เชื่อว่าราคาคงจะลดลงได้ตามกลไกของตลาด

ตัวแปรค่าบริการรายเดือนเป็นตัวแปรหนึ่งที่ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้ออุปกรณ์ แต่เนื่องจากระบบของอุปกรณ์นี้มีหลายระบบ ซึ่งมีทั้งระบบที่ไม่เสียค่าบริการและระบบที่ต้องเสียค่าบริการรายเดือนหรือเสียค่าใช้จ่ายเมื่อใช้ระบบเท่านั้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงพิจารณาค่าบริการรายเดือนให้ใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายประจำวันในปัจจุบันซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้ใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์มือถือ เนื่องจากเชื่อว่ามีการพิจารณาและ

จัดสรรค่าใช้จ่ายประจำตัวให้มีการใช้จ่ายเงิน เช่า/ซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางในลักษณะเดียวกัน การศึกษาสร้างสถานการณ์เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายรายเดือนเป็น 3 ระดับ คือ ไม่เสียค่าบริการ เสีย 500 บาท/เดือน และ เสีย 1,000 บาท/เดือน โดยผู้ศึกษาจึงพยายามกำหนดอัตราค่าบริการที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด

จากตัวแปรทั้งสองดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าตัวแปรทั้งสองมีค่าผันแปร กล่าวคือ ตัวแปรราคาค่าติดตั้งอุปกรณ์ถูกสมมติให้มี 3 ระดับ คือ 20,000 บาท 40,000 บาท และ 60,000 บาท ส่วนตัวแปรค่าบริการรายเดือน คือ ไม่เสียค่าบริการหรือ 0 บาท/เดือน 500 บาท/เดือน และ 1,000 บาท/เดือน เมื่อนำตัวแปรทั้งสองมาทำการผสมผสานแบบเต็มรูปแบบก็ก่อให้เกิดสถานการณ์ทางเลือก 3*3 = 9 สถานการณ์ ซึ่งมากเกินกว่าที่จะให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พิจารณาได้หมดในเวลาอันจำกัด ซึ่งได้ใช้วิธีการผสมผสานแบบไม่เต็มรูปแบบเป็นผลให้เกิดสถานการณ์ทั้งหมด 5 สถานการณ์ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ราคาค่าติดตั้งและค่าบริการรายเดือน ในสถานการณ์ทางเลือก 5 สถานการณ์ที่ถูกสมมติขึ้น

สถานการณ์ทางเลือก	ค่าใช้จ่ายในการติดตั้ง(บาท)	ค่าบริการรายเดือน(บาท/เดือน)
1	40,000	500
2	40,000	1,000
3	60,000	500
4	40,000	0
5	20,000	500

จากตารางที่ 4.1 การเรียงลำดับสถานการณ์ทางเลือกจะเป็นการเรียงแบบสุ่ม (Random Ordering) และมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองเท่ากับศูนย์

4.1.4 แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้นหลังจากที่รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการสำรวจได้ถูกกำหนดขึ้นทั้งหมดแล้ว ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจนี้แสดงในภาคผนวก ซึ่งแบบสอบถามนี้แบ่งออกได้ 5 ส่วนเช่นเดียวกับการสำรวจพฤติกรรมการเลือกเส้นทางในบทที่ 3 และเพิ่มเติมการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมที่จำเป็น อันได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เดินทาง ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางและเส้นทาง ข้อมูลด้านจราจร ข้อมูลหลักเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินใจเลือกเส้นทาง ข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง และวิธีการสอบถามเพื่อการพิจารณาความเต็มใจที่จะจ่าย ซึ่งจะเป็นส่วนที่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พิจารณาสถานการณ์ที่ถูกสมมติขึ้นแล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาตัดสินใจจะซื้อหรือไม่ซื้อ โดยในการสำรวจเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามกรอกแบบสอบถามจนถึงส่วนที่ 5 ก็ให้

ผู้ถูกสัมภาษณ์ดูชุดสำรวจอีกชุดหนึ่งซึ่งแสดงรายละเอียดของคุณสมบัติของอุปกรณ์แนะนำเส้นทางและสถานการณ์ที่ผู้ศึกษาสมมุติขึ้น และให้ผู้ตอบแบบสอบถามตัดสินใจ

4.1.5 การเตรียมการสำรวจและการสำรวจ

การดำเนินการสำรวจข้อมูลในสนามใช้ผู้สัมภาษณ์คือนิสิตในระดับปริญญาโท ทั้งหมด 20 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยแบ่งให้แต่ละคนทำการสำรวจคนละ 10 ชุด ซึ่งในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้ทำหน้าที่อธิบายและถามคำถาม รวมทั้งตอบข้อซักถามที่อาจเกิดจากความไม่เข้าใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ ดังนั้นในการดำเนินงานก่อนที่ออกสำรวจจริง ผู้สำรวจจะได้รับการอบรมเพื่อรับทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการสำรวจ รายละเอียดเนื้อหาของแบบสอบถาม ขั้นตอนและเทคนิคในการสัมภาษณ์ รวมถึงการแต่งกายและการปฏิบัติตนในระหว่างการสัมภาษณ์ และให้ผู้สัมภาษณ์ทดลองและฝึกฝนการสัมภาษณ์จนได้ผลที่น่าพอใจซึ่งขั้นตอนในการสำรวจแสดงดังรูปที่ 4.2

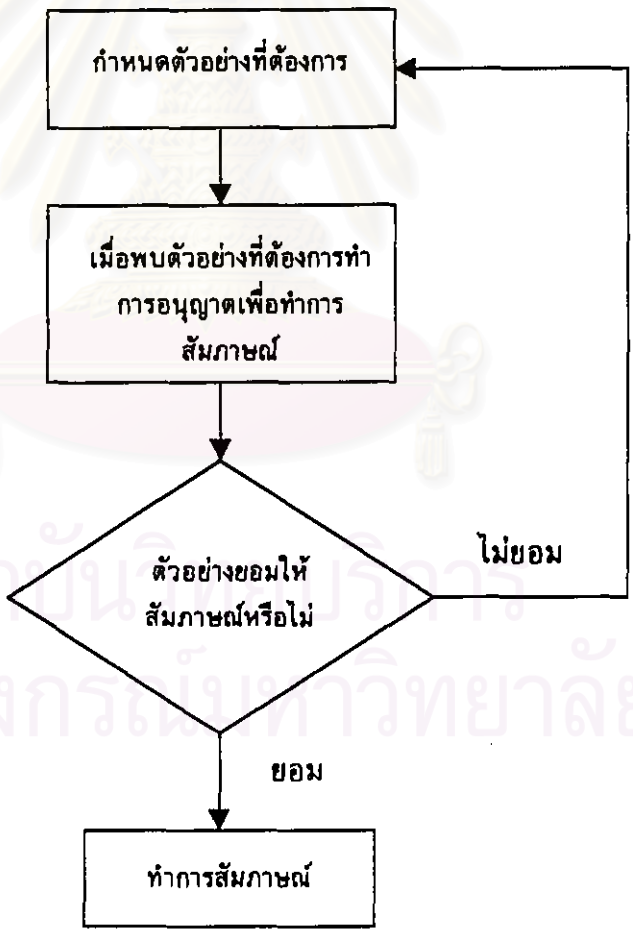

รูปที่ 4.2 ขั้นตอนในการสำรวจ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นในส่วนนี้จะแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ดังนี้

4.2.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของข้อมูลเกี่ยวกับผู้เดินทาง

การดำเนินการสำรวจนี้ได้จำนวนตัวอย่าง 200 ชุด แต่เป็นชุดตัวอย่างที่สมบูรณ์ในการนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ 194 ชุด ซึ่งจำนวนตัวอย่างนี้ประกอบด้วยผู้ขับขี่ที่เป็นเพศชายร้อยละ 58 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 42 จะเห็นได้ว่าตัวอย่างที่เป็นเพศชายและหญิงมีจำนวนพอ ๆ กัน ส่วนอายุและรายได้ของตัวอย่างแสดงอย่างละเอียดในตารางที่ 4.2ก) และ 4.2ข)

จากตารางพบว่า ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 19-60 ปี โดยช่วงอายุระหว่าง 19-25 ปี มีจำนวนตัวอย่างมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.3 ส่วนรายได้ของตัวอย่าง พบว่า ตัวอย่างที่มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.3 โดยตัวอย่างที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มีจำนวนตัวอย่างมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34.4

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ขับขี่

ก) จำนวนผู้ขับขี่แบ่งตามอายุ

อายุ	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่า 18 ปี	16	8.3
19-25 ปี	70	36.3
26-40 ปี	58	30.1
41-60 ปี	40	20.7
มากกว่า 60 ปี	9	4.7
รวม	193	100

ข) จำนวนตัวอย่างแยกตามรายได้

รายได้	ความถี่	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000 บาท	65	34.4
10,001-20,000 บาท	64	33.9
20,001-30,000 บาท	30	15.9
30,001-40,000 บาท	11	5.8
40,001-50,000 บาท	8	4.2
มากกว่า 50,000 บาท	11	5.8
รวม	189	100

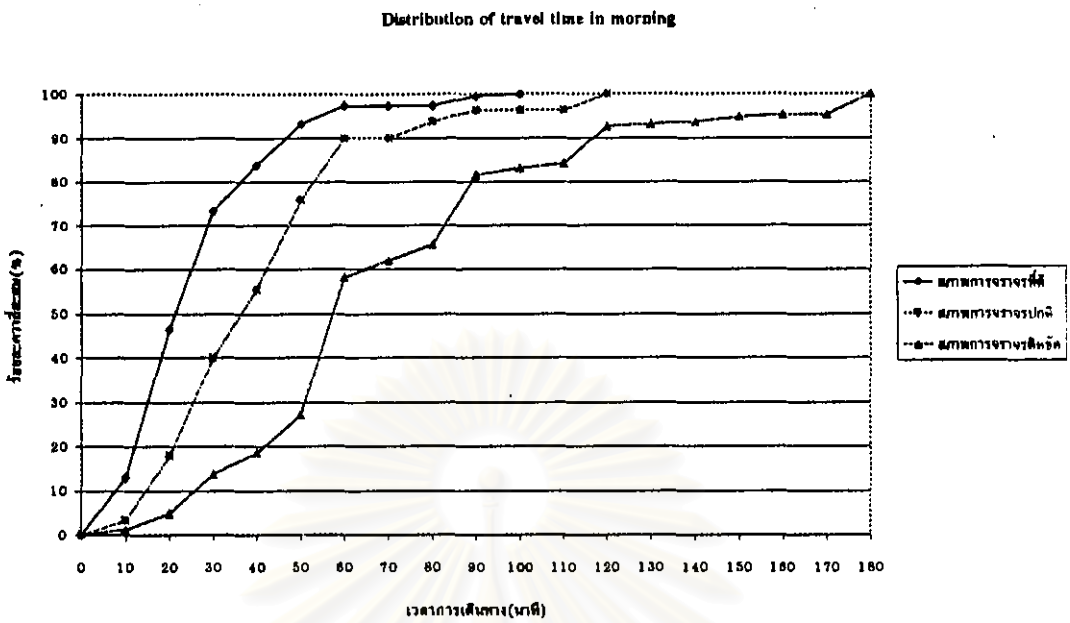

ก) ช่วงเช้า

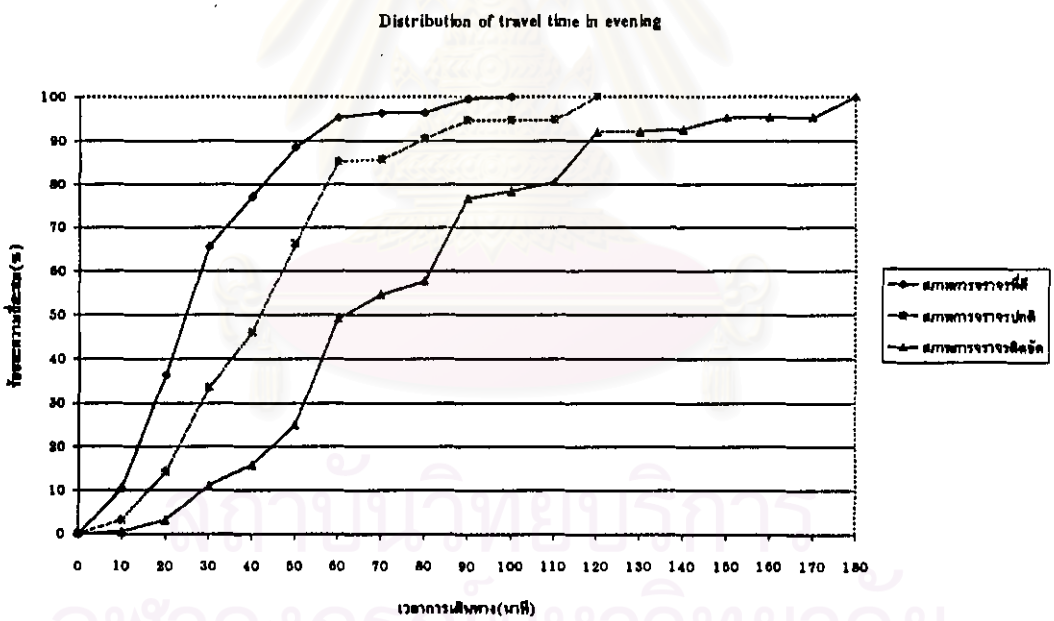

ข) ช่วงเย็น

รูปที่ 4.3 ลักษณะการกระจายตัวของเวลาการเดินทางในสภาพจราจรที่แตกต่างกัน

4.2.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางและเส้นทาง

เมื่อถามถึงเวลาการเดินทางไปทำงานในช่วงเช้าและการเดินทางในช่วงเย็นของผู้ขับขี่ โดยให้ผู้ขับขี่คาดการณ์และประมาณด้วยตัวเองในสภาพการจราจร 3 แบบที่แตกต่างกันคือ สภาพการจราจรที่ดี สภาพการจราจรปกติและสภาพการจราจรที่ติดขัด ซึ่งการกระจายตัวของเวลา

การการเดินทางแสดงในรูปที่ 4.3ก) และ 4.3ข) และพบว่าค่าเฉลี่ยของเวลาการเดินทางในช่วงเช้ามีค่าดังต่อไปนี้

สภาพการจราจรที่ดี	28.2	นาที
สภาพการจราจรปกติ	42.8	นาที
สภาพการจราจรติดขัด	73.0	นาที

และค่าเฉลี่ยของเวลาการเดินทางกลับบ้านในช่วงเย็นมีค่าดังต่อไปนี้

สภาพการจราจรที่ดี	32.1	นาที
สภาพการจราจรปกติ	47.8	นาที
สภาพการจราจรติดขัด	77.9	นาที

จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของเวลาการเดินทางในช่วงเช้าและช่วงเย็นแตกต่างกันประมาณ 5 นาที โดยการเดินทางในช่วงเย็นจะมีเวลาการเดินทางที่มากกว่าการเดินทางในช่วงเช้าในทุกสภาพการจราจร

ส่วนระยะทางที่ใช้ในการเดินทางไปทำงานในช่วงเช้า พบว่า ผู้ขับขี่เดินทางไปทำงานระยะทางเฉลี่ยประมาณ 15 กิโลเมตร โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.96 กิโลเมตร ตัวอย่างที่เดินทางระยะทางมากที่สุดคือ 42 กิโลเมตร และน้อยที่สุดคือ 1 กิโลเมตร

การมีเส้นทางอื่นนอกเหนือเส้นทางประจำนั้น ผู้ขับขี่มีเส้นทางอื่นนอกเหนือเส้นทางประจำเฉลี่ย 1.57 เส้นทาง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 เส้นทาง ซึ่งในตารางที่ 4.3 เป็นรายละเอียดของจำนวนผู้ขับขี่แบ่งตามจำนวนเส้นทางอื่น จากตารางพบว่า ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่มีจำนวนเส้นทางอื่นนอกเหนือเส้นทางประจำจำนวน 2 เส้นทาง มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 45.1 และผู้ขับขี่มีเส้นทางอื่นมากที่สุดคือ 5 เส้นทาง ถึงแม้ว่าผู้ขับขี่จะมีเส้นทางอื่นมากแต่ผู้ขับขี่ก็มีเส้นทางประจำในการเดินทางไปทำงานคิดเป็นร้อยละ 97.4 โดยความถี่ในการเปลี่ยนเส้นทางจากเส้นทางประจำไปเส้นทางอื่นแสดงในตารางที่ 4.4 ซึ่งจากตารางพบว่าผู้ขับขี่จะไม่เปลี่ยนเส้นทางบ่อยนัก

ตารางที่ 4.3 จำนวนผู้ขับขี่แบ่งตามจำนวนเส้นทางอื่นนอกเหนือเส้นทางประจำ

เส้นทาง	ความถี่	ร้อยละ
0	26	15
1	49	28.3
2	78	45.1
3	15	8.7
4	4	2.3
5	1	0.6
รวม	173	100

ตารางที่ 4.4 ความถี่ในการเปลี่ยนเส้นทางจากเส้นทางประจำไปเส้นทางอื่น

ความบ่อย	ความถี่	ร้อยละ
บ่อยมาก	2	1.4
บ่อย	11	7.5
บางครั้ง	71	48.3
น้อยครั้ง	59	40.1
ไม่เคย	4	2.7
รวม	147	100

ตารางที่ 4.5 วิธีการที่ใช้ในการเดินทางไปในสถานที่ที่ไม่เคยไป

วิธีการ	ใช้(%)	ไม่ใช้(%)	เป็นวิธีดีที่สุด	ร้อยละ
การใช้แผนที่	26.6	73.4	29	26.1
การดูป้ายจราจร	37.5	62.5	8	7.2
ความรู้โครงข่าย	27.1	72.9	8	7.2
ถามผู้รู้ก่อนการเดินทาง	63.5	36.5	61	31.4
ถามคนที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว	13.5	86.5	5	26
อื่น ๆ	4.2	95.8	0	0

เมื่อผู้ขับขี่ไปในสถานที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่เคยไป พบว่าวิธีการที่ผู้ขับขี่ใช้ในการเดินทางไปในสถานที่นั้นส่วนใหญ่จะใช้วิธีการถามผู้รู้หรือผู้ที่เคยเดินทางไปในสถานที่ดังกล่าวมาก่อน และการใช้ป้ายจราจรประกอบ ซึ่งในตารางที่ 4.5 แสดงรายละเอียดในแต่ละวิธีการรวมทั้งความคิดเห็นของผู้ขับขี่ว่าวิธีการใดเป็นวิธีการที่ดีที่สุด

จากตารางพบว่า การถามผู้รู้ก่อนการเดินทางเป็นวิธีที่ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดคิดเป็นร้อยละ 31.4 และการใช้แผนที่เป็นวิธีที่ดีรองลงมา ซึ่งจากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้เดินทางต้องการข้อมูลในการเดินทางมาก และคิดว่าการมีข้อมูลมีความสำคัญในการเดินทาง

ส่วนในการเดินทางกลับบ้านในช่วงเย็นพบว่า ผู้ขับขี่จะใช้เส้นทางเดิมเดินทางกลับบ้านคิดเป็นร้อยละ 74.6 ส่วนผู้ที่ไม่ใช้เส้นทางเดิมเดินทางกลับบ้านเพราะเหตุผลที่ว่าถนนเดิมมีการติดขัด และถนนเดิมมีการเดินรถทางเดียว ตามลำดับ และเมื่อถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนเส้นทาง ในการเดินทางกลับบ้านผู้ขับขี่ที่เปลี่ยนเส้นทางและไม่เปลี่ยนเส้นทางมีจำนวนพอ ๆ กัน ซึ่งในจำนวนผู้ขับขี่ที่เปลี่ยนเส้นทาง จะเปลี่ยนเส้นทางประมาณ 1.81 วันต่อสัปดาห์

4.2.3 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของข้อมูลหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกเส้นทาง

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกเส้นทางในการเดินทางไปและกลับระหว่างที่ทำงานและที่อยู่อาศัย โดยให้ผู้สัมภาษณ์ให้คะแนนระหว่าง 1 – 10 โดยเลขน้อยแสดงถึงการให้ความสำคัญกับปัจจัยน้อย ถ้าเลขมากแสดงถึงการให้ความสำคัญกับปัจจัยมาก ซึ่งตัวแปรที่ทำการศึกษามีทั้งหมด 8 ตัวแปรด้วยกัน ผลการวิเคราะห์ความสำคัญของหลักเกณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ความสำคัญของตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทาง

หลักเกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	S.D
1. เวลาการเดินทางน้อย	9.11	10	10	1.90
2. ระยะทางการเดินทางน้อย	7.80	8.50	10	2.41
3. เส้นทางที่มีทางแยกหรือสัญญาณไฟน้อยที่สุด	7.62	8.00	10	2.63
4. เป็นถนนสายหลักหลายช่องทาง	7.00	7.00	10	2.40
5. มีความแน่นอนในการเดินทาง	8.02	9.00	10	2.45
6. เป็นเส้นทางตรงไม่ต้องเลี้ยวมาก	7.07	8.00	10	2.69
7. เป็นเส้นทางที่มีความปลอดภัย	8.18	9.00	10	2.27
8. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางน้อย	7.61	8.50	10	2.73

จากตารางพบว่า เวลาการเดินทางเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจเลือกเส้นทาง ส่วนหลักเกณฑ์ที่ผู้เดินทางให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ หลักเกณฑ์การเป็นถนนหลายช่องทาง

4.2.4 การวิเคราะห์ค่าสถิติของข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง จากข้อมูลพบว่ามีผู้ขับขี่ที่ทราบเกี่ยวกับอุปกรณ์แนะนำเส้นทางมีจำนวนน้อยกว่าผู้ขับขี่ที่ไม่ทราบว่ามีอุปกรณ์แนะนำเส้นทางนี้เล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 40 และในจำนวนผู้ขับขี่ที่ทราบว่ามีอุปกรณ์แนะนำเส้นทางทราบจากโทรทัศน์และหนังสือต่าง ซึ่งรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.7

เนื่องจากอุปกรณ์แนะนำเส้นทางนี้ยังไม่มีใช้ในประเทศไทยทำให้ผู้ขับขี่บางท่านไม่มีความรู้ ผู้ศึกษาจึงบอกลักษณะและคุณประโยชน์ของอุปกรณ์แนะนำเส้นทางบางประการ แล้วให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้คะแนนตามความสำคัญระหว่าง 1-10 โดยคะแนนน้อยหมายถึงให้ความสำคัญน้อย ส่วนคะแนนมากหมายถึงให้ความสำคัญมาก ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.7 ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบว่ามีอุปกรณ์แนะนำเส้นทางจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

แหล่งข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือ	22	32
โทรทัศน์	22	32
ข่าวต่าง ๆ	7	10
วิทยุ	1	1.5
ความรู้ที่ได้จากการเรียน	5	7
โรงภาพยนต์	4	6
เพื่อน	5	7
อินเทอร์เน็ต	1	1.5
งานแสดงโชว์ต่าง ๆ	2	3
รวม	69	100

ตารางที่ 4.8 ความสำคัญของลักษณะและคุณประโยชน์ของอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง

คุณลักษณะและคุณประโยชน์	ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	S.D
1. เป็นจอภาพแสดงแผนที่และข้อความแนะนำเส้นทาง	8.53	9.00	10.00	1.75
2. สามารถบอกระยะทาง เวลาการเดินทาง เส้นทางที่สั้นที่สุด เพียงกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดปลายทาง	8.90	10.00	10.00	1.67
3. บอกสภาพการจราจรโดยใช้สี	8.46	9.00	10.00	1.80
4. เตือนท่านเมื่อท่านออกนอกเส้นทางที่กำหนด	7.60	8.00	10.00	2.48
5. บอกจุดที่เกิดอุบัติเหตุ	8.89	9.00	10.00	1.54
6. อุปกรณ์บอกสถานที่สำคัญ ๆ	7.74	8.00	10.00	2.21
7. อุปกรณ์ช่วยให้ท่านเดินทางไปในสถานที่ที่ไม่เคยไปโดยไม่หลงทาง	9.01	10.00	10.00	1.48

จากตารางพบว่า คุณสมบัติที่ผู้ขับขี่เห็นว่าให้ประโยชน์มากที่สุด คือ อุปกรณ์สามารถช่วยให้ผู้เดินทางไปในสถานที่ไม่เคยไปโดยไม่หลงทาง สามารถบอกระยะทาง เวลาการเดินทาง และเส้นทางที่สั้นที่สุด และ บอกจุดที่เกิดอุบัติเหตุ ตามลำดับ ส่วนคุณประโยชน์ที่ผู้เดินทางให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ อุปกรณ์สามารถเตือนท่านเมื่อท่านออกนอกเส้นทาง

เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ขับขี่ชาวอเมริกันในมลรัฐเท็กซัส พบว่า ผู้ขับขี่ต้องการในอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง คือสามารถลดเวลาการเดินทางและสามารถเดินทางไปในสถานที่ที่ไม่เคยไป ตามลำดับ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.9 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ขับขี่ชาวอเมริกันและผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานครต้องการอุปกรณ์ที่มีคุณลักษณะของอุปกรณ์คล้ายกัน

ตารางที่ 4.9 ความสำคัญของคุณลักษณะและคุณประโยชน์ของอุปกรณ์แนะนำเส้นทางของผู้ขับขี่ชาวอเมริกัน

คุณลักษณะและคุณประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
1. ลดเวลาการเดินทาง	18	86
2. ลดระยะทางในการเดินทาง	15	71
3. หลีกเลี่ยงความติดขัด	15	71
4. หลีกเลี่ยงอุบัติเหตุ	10	48
5. ลดการใช้น้ำมัน	11	52
6. สามารถเดินทางไปในสถานที่ที่ไม่เคยไป	17	81

เมื่อผู้ขับขี่ทราบคุณลักษณะและคุณประโยชน์ของอุปกรณ์แนะนำเส้นทางบางประการแล้ว ผู้ศึกษาได้ถามถึงความสนใจอุปกรณ์แนะนำเส้นทางชนิดนี้ว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความสนใจในอุปกรณ์นี้หรือไม่ ปรากฏว่า ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่มีความสนใจพอสมควรคิดเป็นร้อยละ 50 สนใจมาก คิดเป็นร้อยละ 39 และไม่สนใจคิดเป็นร้อยละ 11 ซึ่งจะเห็นว่าผู้ขับขี่ส่วนใหญ่มีความสนใจในอุปกรณ์ชนิดนี้สูง

และจากนั้นได้ถามถึงราคาของอุปกรณ์และค่าบริการที่มากที่สุดที่ผู้ขับขี่จะทำการซื้อและใช้บริการ พบว่า ราคาของอุปกรณ์เฉลี่ยที่ตัวอย่างจะทำการติดตั้งประมาณ 17,200 บาท มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10,800 บาท และค่าบริการรายเดือนเฉลี่ยประมาณ 215 บาท/เดือน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานประมาณ 240 บาท/เดือน โดยรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.9

จากตารางพบว่า ราคาค่าติดตั้งอุปกรณ์แนะนำเส้นทางที่ผู้เดินทางคิดว่าจะทำการติดตั้ง จะมีราคาอยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36 และราคาของอุปกรณ์มากกว่า 20,001 บาทขึ้นไปมีจำนวนผู้ขับขี่ที่ซื้อคิดเป็นร้อยละ 18 เท่านั้น ดังนั้นจะเห็นว่าราคาของอุปกรณ์ไม่ควรมีราคาเกิน 20,000 บาท มิฉะนั้นจะมีมีคนซื้อ ส่วนค่าบริการรายเดือนช่วงค่าบริการรายเดือนที่ผู้ขับขี่ยอมรับได้มากที่สุดคือ 401-500 บาท/เดือนคิดเป็นร้อยละ 22.6

ส่วนผู้ขับขี่ชาวอเมริกัน พบว่าราคาอุปกรณ์แนะนำเส้นทางควรมีราคาอยู่ระหว่างประมาณ 20,000-40,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 45 และราคาน้อยกว่า 20,000 บาทมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 35 ซึ่งจะเห็นว่าราคาที่ผู้ขับขี่ชาวอเมริกันส่วนใหญ่ยอมรับมีราคาสูงกว่าผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.10 จำนวนผู้ขับขี่แบ่งตามระดับราคาค่าติดตั้งอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง

ราคา	ความถี่	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	10	5.6
5,000-10,000 บาท	64	36
10,001-15,000 บาท	20	11.2
15,001-20,000 บาท	52	29.2
20,001-25,000 บาท	2	1.1
25,001-30,000 บาท	13	7.3
30,001-35,000 บาท	2	1.1
35,001-40,000 บาท	11	6.2
40,001-45,000 บาท	0	0
45,001-50,000 บาท	4	2.3
มากกว่า 50,000 บาท	0	0
รวม	178	100

ตารางที่ 4.11 จำนวนผู้ขับขี่แบ่งตามระดับค่าบริการรายเดือน

ค่าบริการรายเดือน	ความถี่	ร้อยละ
ไม่เสียค่าบริการ	65	37.6
น้อยกว่า 100 บาท	24	13.9
101-200 บาท	18	10.4
201-300 บาท	18	10.4
301-400 บาท	3	1.7
401-500 บาท	39	22.6
มากกว่า 500 บาท	6	3.4
รวม	173	100

ตารางที่ 4.12 จำนวนผู้ขับขี่ชาวอเมริกันแบ่งตามระดับราคาติดตั้งอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง

ราคา	ความถี่	ร้อยละ
น้อยกว่า 20,000 บาท	8	35
20,001-40,000 บาท	10	45
40,001-60,000 บาท	1	5
60,001-80,000 บาท	1	5
80,001-100,000 บาท	0	0
100,001-120,000 บาท	1	5
120,001-140,000 บาท	1	5
มากกว่า 140,000 บาท	0	0
รวม	22	100

4.2.5 การวิเคราะห์ค่าสถิติของข้อมูลความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง

การวิเคราะห์ในส่วนนี้จะให้ผู้สัมภาษณ์ทำการตัดสินใจเลือกว่าจะซื้อหรือไม่ซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางนี้หรือไม่ โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์คำนึงถึงคุณประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากอุปกรณ์กับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป ซึ่งได้สร้างสถานการณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตัดสินใจ 5 สถานการณ์ ดังแสดงในตารางที่ 4.1 โดยผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างตัวอย่างที่ซื้อและไม่ซื้อในแต่ละอุปกรณ์แสดงในรูปที่ 4.4

จากรูปที่ 4.4 พบว่า สถานการณ์ที่ผู้ขับขี่เลือกซื้ออุปกรณ์ชนิดนี้มากที่สุดคือสถานการณ์ที่ 5 และ 4 ตามลำดับ ส่วนสถานการณ์ที่ตัวอย่างจะเลือกซื้ออุปกรณ์นี้น้อยที่สุดคือสถานการณ์ที่ 3

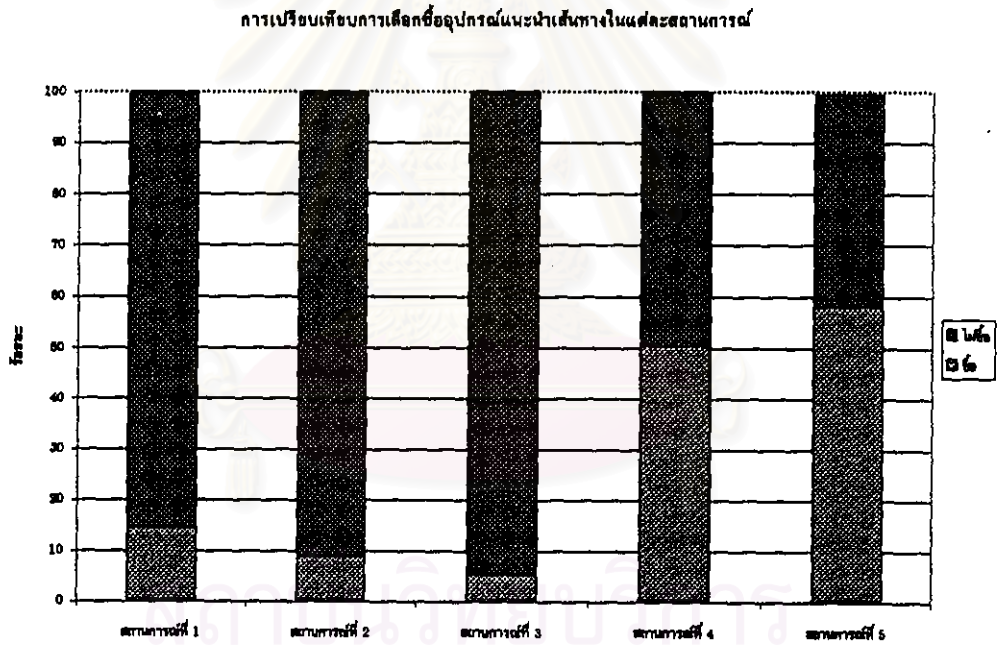

หมายเหตุ รายละเอียดของแต่ละสถานการณ์แสดงในตารางที่ 4.1

รูปที่ 4.4 เปรียบเทียบการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางในแต่ละสถานการณ์

4.3 การพัฒนาแบบจำลองจากข้อมูลที่สำรวจได้

หลังจากได้นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยวิธี Stated Preference ดังที่กล่าวข้างต้น มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อคัดเลือกแบบจำลองที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง ในการพัฒนาแบบจำลองเริ่มด้วยการกำหนดรูปแบบโครง

สร้างของแบบจำลองที่จะนำมาพิจารณาคัดเลือก ซึ่งสามารถกำหนดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อของผู้บริโภค ต่อจากนั้นจึงเป็นการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ทั้งหลายที่ปรากฏอยู่ในแบบจำลอง แล้วทำการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ เพื่อประเมินถึงความน่าเชื่อถือของแบบจำลองตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งในส่วนนี้จะกล่าวถึงการกำหนดรูปแบบของแบบจำลอง ส่วนการตรวจสอบและคัดเลือกแบบจำลองจะนำเสนอในส่วนต่อไป

รูปแบบโครงสร้างของแบบจำลองสร้างขึ้นหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความหลากหลายในการนำตัวแปรมาผสมผสานกันให้เป็นฟังก์ชันความพึงพอใจ ดังสมการ (2.2) อย่างไรก็ดี การกำหนดตัวแปรและอิทธิพลของตัวแปรที่จะมีต่อฟังก์ชันความพึงพอใจ จำเป็นต้องดำเนินการภายในกรอบของหลักวิชาการเพื่อความสมเหตุสมพลในเชิงพฤติกรรมด้วย

เนื่องจากตัวแปรที่ได้รับการพิจารณาในการวิจัยนี้จะมีอยู่หลายตัว และถ้านำตัวแปรทุกตัวมาพิจารณาพร้อมกันจะก่อให้เกิดรูปแบบจำลองเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงได้แบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 รอบ คือ ในรอบแรกจะพิจารณาเฉพาะกลุ่มตัวแปรที่ทฤษฎีและการศึกษายืนยันถึงความสำคัญที่มีต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้ออุปกรณ์ กลุ่มตัวแปรเหล่านี้จะประกอบด้วย ค่าติดตั้งอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง ค่าบริการรายเดือน เวลาการเดินทาง และรายได้ของผู้เดินทาง การคัดเลือกในรอบแรกนี้เป็นการพิจารณาเฉพาะรูปแบบของแบบจำลองที่เกิดขึ้นจากการนำตัวแปรทั้งสี่ตัวนี้มาผสมผสานเป็นฟังก์ชันความพึงพอใจ ส่วนในการพิจารณารอบที่สองเป็นการนำรูปแบบของแบบจำลองที่ผ่านการคัดเลือกในรอบแรก มาทำการศึกษาถึงอิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางของตัวแปรที่เหลือ คือ เพศ อายุ ระยะทางในการเดินทางในหนึ่งวัน ความสนใจในอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง

แบบจำลองในการวิจัยนี้จะแบ่งได้ 2 กลุ่มด้วยกัน ซึ่งแบบจำลองในกลุ่มแรกนี้ประกอบด้วย

M1.1: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_T TIME$

M1.2: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_T TIME + \beta_I INC$

M1.3: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_T TIME + \beta_{IT} INT$

M1.4: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_T TIME + \beta_D DIST$

M1.5: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_T TIME + \beta_D DIST + \beta_{IT} INT$

M1.6: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_T TIME + \beta_S SEX + \beta_A AGE + \beta_I INC$

M1.7: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_T TIME + \beta_I INC + \beta_D DIST + \beta_{IT} INT$

M1.8: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_T TIME + \beta_S SEX + \beta_A AGE + \beta_{IT} INT$

M1.9: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_T TIME + \beta_S SEX + \beta_A AGE + \beta_I INC + \beta_{IT} INT$

M1.10: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE$

โดยที่ V_y คือ ความพึงพอใจที่ได้รับจากอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง

V_n คือ ความพึงพอใจที่ได้รับเมื่อไม่ได้ทำการติดตั้งอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง

COST คือ ค่าติดตั้งอุปกรณ์(บาท)

FEE คือ ค่าบริการรายเดือน(บาท/เดือน)

TIME คือ เวลาการเดินทางทั้งหมด(นาที)

INC คือ รายได้ของผู้เดินทาง(บาท)

DIST คือ ระยะทางที่ใช้ในการเดินทาง(กิโลเมตร)

SEX คือ เพศของผู้เดินทาง 0 หมายถึงผู้ชายและ 1 หมายถึงผู้หญิง

AGE คือ อายุของผู้เดินทาง ให้

1	หมายถึง	อายุน้อยกว่า 18 ปี
2	หมายถึง	ช่วงอายุ 19-25 ปี
3	หมายถึง	ช่วงอายุ 26-40 ปี
4	หมายถึง	ช่วงอายุ 41-60 ปี
5	หมายถึง	อายุมากกว่า 60 ปี

INT คือ ความสนใจในอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง

1	หมายถึง	สนใจมาก
2	หมายถึง	สนใจพอสมควร
3	หมายถึง	ไม่สนใจ

ในแบบจำลอง M1.1 คำนึงถึงปัจจัยหลักที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทาง คือ ปัจจัยทางด้านราคาค่าติดตั้ง ค่าบริการรายเดือนและเวลาการเดินทาง ซึ่งตัวแปรทั้งสามตัวนี้แสดงถึงคุณลักษณะของอุปกรณ์ แต่ในแบบจำลองที่ M1.2-M1.4 ได้นำปัจจัยทางด้านกายภาพและลักษณะของผู้เดินทางเข้าไปในแบบจำลอง คือ รายได้ ความสนใจในอุปกรณ์แนะนำเส้นทางและระยะทางในการเดินทาง ส่วนแบบจำลอง M1.5-1.9 เป็นการนำเอาปัยจัยทั้ง

ทางด้านกายภาพและลักษณะของผู้เดินทางเข้าไปในแบบจำลองพร้อมกัน ส่วนแบบจำลอง M1.10 เป็นการนำเอาปัจจัยการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางเพียงราคาค่าติดตั้งและค่าบริการรายเดือนเท่านั้น

ส่วนในแบบจำลองในกลุ่มที่สองได้คำนึงถึงรายได้ของผู้เดินทางที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทาง โดยที่ผู้เดินทางที่มีรายได้สูงจะให้ความสำคัญกับเวลาที่เสียไปกับการเดินทางมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งแบบจำลองในกลุ่มนี้ประกอบด้วย

M2.1: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_{TI} TIME * INC$

M2.2: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_{TI} TIME * INC + \beta_S SEX$

M2.3: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_{TI} TIME * INC + \beta_A AGE$

M2.4: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_{TI} TIME * INC + \beta_A AGE + \beta_{IT} INT$

M2.5: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_{TI} TIME * INC + \beta_S SEX + \beta_{IT} INT$

M2.6: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_{TI} TIME * INC + \beta_A AGE + \beta_D DIST$

M2.7: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_{TI} TIME * INC + \beta_S SEX + \beta_D DIST$

M2.8: $V_y = \beta_0 + \beta_C COST + \beta_F FEE + \beta_{TI} TIME * INC + \beta_S SEX + \beta_A AGE + \beta_{IT} INT + \beta_D DIST$

ส่วนแบบจำลองในกลุ่มที่สองนี้คำนึงถึงปัจจัยหลักคือ ปัจจัยทางด้านราคาค่าติดตั้งอุปกรณ์ ค่าบริการรายเดือน เวลาการเดินทางและรายได้ของผู้เดินทาง โดยจะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างเวลาการเดินทางและรายได้ ซึ่งแบบจำลอง M2.1 คำนึงถึงเพียงปัจจัยหลักเท่านั้น ส่วนในแบบจำลองที่ M2.2 – M2.3 ได้นำเอาปัจจัยลักษณะของผู้เดินทางเข้าไปพิจารณาในแบบจำลอง คือ เพศ อายุ และความสนใจในอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง แบบจำลอง M2.4-M2.7 เป็นการนำเอาปัจจัยทางด้านกายภาพและปัจจัยลักษณะของผู้เดินทางเข้าไปพิจารณาในแบบจำลองพร้อมกันในคราวเดียว ส่วนแบบจำลอง M2.8 เป็นนำปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางทั้งหมดมาพิจารณาในแบบจำลอง

4.4 การตรวจสอบความถูกต้องและการคัดเลือกแบบจำลอง

การตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือของแบบจำลอง แบ่งออกได้ 2 ระดับคือ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือภายใน(Internal Validity) และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือภายนอก (External Validity) ซึ่งการตรวจสอบความน่าเชื่อถือภายในจะวัดจากความรอบคอบในการออกแบบและการวางแผนข้อมูล การควบคุมการสำรวจและความสมเหตุสมผลในเชิงพฤติกรรม ด้วยการตรวจสอบว่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณได้ในแบบจำลองจะมีความน่าเชื่อถือหรือมีความเป็นเหตุเป็นผลในเชิงพฤติกรรมหรือไม่ ส่วนการตรวจสอบภายนอกเป็นการประเมินความถูกต้องและแม่นยำของแบบจำลองที่ถูกพัฒนาขึ้นเมื่อพยากรณ์พฤติกรรมการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางที่จะเกิดขึ้นจริง

4.4.1 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือภายใน

การประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือภายในของแบบจำลองจะดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก) การตรวจสอบเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์

เครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรแสดงถึงทิศทางของอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อความพึงพอใจที่ผู้เดินทางได้รับจากอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง กล่าวคือถ้าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายเป็นบวกแสดงถึงว่าความพึงพอในจะแปรตามค่าของตัวแปรนั้น ในทางกลับกันถ้าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายเป็นลบ แสดงถึงความพึงพอใจแปรผกผันกับตัวแปร กล่าวคือความพอใจจะลดลงเมื่อค่าของตัวแปรสูงขึ้น

ตัวแปรราคาค่าติดตั้ง ค่าบริการรายเดือนและเวลาการเดินทางควรจะมีเครื่องหมายเป็นลบ เพราะการเดินทางที่ใช้เวลามาก ค่าใช้จ่ายและค่าบริการของอุปกรณ์สูงจะทำให้ค่าความพึงพอใจลดลง ส่วน β_0 เป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาพิจารณาในแบบจำลอง เช่น ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย ตลอดจนรสนิยม เป็นต้น ดังนั้นค่า β_0 ควรจะมีค่าเป็นมาก เพราะว่าการมีอุปกรณ์แนะนำเส้นทางมีภาพพจน์ที่ดีกว่าการไม่ติดตั้งอุปกรณ์แนะนำเส้นทางในแง่ความสะดวกสบายและความปลอดภัยรวมถึงรสนิยมด้วย

ข) การตรวจสอบนัยสำคัญของอิทธิพลของตัวแปร

การตรวจสอบนัยสำคัญของตัวแปรนี้ เป็นการประเมินความชัดเจนของอิทธิพลที่ตัวแปรแต่ละตัวจะมีต่อความพึงพอใจด้วยการตรวจสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นผลจากการวิเคราะห์แตกต่างจากค่าศูนย์อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยวิธี Maximum Likelihood เป็นตัวแปรสุ่ม(Random Variable) ที่มีลักษณะการกระจายตัวแบบปกติ(Normal Curve) เมื่อจำนวนข้อมูลมีปริมาณมากพอ ดังนั้นสัดส่วนระหว่างค่าสัมประสิทธิ์กับค่าสัมบูรณ์(Absolute) ของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะใช้ค่าสถิติ t(t-statistics) ดังนี้

$$t_{N-K} = \frac{\beta_k^*}{\sqrt{|v(\beta_k^*)|}} \qquad (4.1)$$

โดยที่ t_{N-K} คือ ค่าสถิติ t มีค่าองศาอิสระ(Degree of Freedom) = N – K

β_k^* คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรตัวที่ k

$v(\beta_k^*)$ คือ ความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรตัวที่ k

N คือ จำนวนข้อมูลที่ใช้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

K คือ จำนวนสัมประสิทธิ์ทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในแบบจำลอง

ถ้าค่า t มีค่ามากกว่า 1.96 แสดงว่า ตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญด้วยระดับความเชื่อมั่น 95%

ค) การตรวจสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างตัวแปร

การตรวจสอบนี้เป็นการประเมินความชัดเจนของอิทธิพลจากตัวแปร 2 ตัว ว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ โดยตั้งสมมติฐานว่าตัวแปรที่ 1 และตัวแปรที่ 2 มีอิทธิพลต่อฟังก์ชันความพอใจเท่า ๆ กัน โดยการวิเคราะห์ค่าสถิติ t ดังนี้

$$t_{N-1} = \frac{\beta_1^* - \beta_2^*}{\sqrt{v(\beta_1^*) + v(\beta_2^*) - 2Cov(\beta_1^*, \beta_2^*)}} \qquad (4.2)$$

โดยที่ $Cov(\beta_1^*, \beta_2^*)$ คือ โคแวเรียนซ์ระหว่างค่าสัมประสิทธิ์ตัวที่ 1 กับค่าสัมประสิทธิ์ตัวที่ 2

ถ้าค่าสถิติ t มีค่ามากกว่า 1.96 แสดงว่าอิทธิพลของตัวแปรทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญด้วยระดับความเชื่อมั่น 95%

ง) การตรวจสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างรูปแบบ

การตรวจสอบนี้เป็นการประเมินความชัดเจนของความมีนัยสำคัญเนื่องจากอิทธิพลของตัวแปรทุกตัวที่ปรากฏอยู่ในฟังก์ชันความพึงพอใจ โดยที่ฟังก์ชันความพอใจที่มีข้อ

จำกัด(Restriction) บางประการเกี่ยวกับค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่เพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้วในอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อประเมินว่าเราจะสามารถปฏิเสธข้อจำกัดที่ต่างกันเหล่านั้นได้หรือไม่

การตรวจสอบจะดำเนินการโดยนำค่าลอการิทึมของฟังก์ชันความเป็นไปได้ของแบบจำลองทั้งสองรูปแบบมาเปรียบเทียบกัน ดังนี้

$$-2\left[LL(\beta_R^*) - LL(\beta_U^*)\right] \tag{4.3}$$

โดยที่ $LL(\beta_R^*)$ คือ ค่าลอการิทึมของฟังก์ชันความเป็นไปได้ ที่เป็นผลจากการประมาณค่ากลุ่มสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองซึ่งมีจำนวนข้อจำกัดมากกว่า(Restricted Model)

$LL(\beta_U^*)$ คือ ค่าลอการิทึมของฟังก์ชันความเป็นไปได้ ที่เป็นผลจากการประมาณค่ากลุ่มสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองซึ่งมีจำนวนข้อจำกัดน้อยกว่า(Unrestricted Model)

ค่าสถิติที่ได้จากสมการข้างต้น จะมีการกระจายตัวแบบไคสแควส์ (chi-square) โดยมีองศาความอิสระ(Degree of Freedom) เท่ากับ $K_U - K_R$ โดยที่ K_U คือจำนวนสัมประสิทธิ์ที่อยู่ในแบบจำลองซึ่งมีจำนวนข้อจำกัดน้อยกว่า และ K_R คือ จำนวนสัมประสิทธิ์ที่อยู่ในแบบจำลองซึ่งมีจำนวนข้อจำกัดมากกว่า

ถ้าพบว่า $$-2\left[LL(\beta_R^*) - LL(\beta_U^*)\right] > \chi^2_{K_U - K_R, \alpha/2} \tag{4.4}$$

โดยที่ $\chi^2_{K_U - K_R, \alpha/2}$ คือ ค่าไคสแควส์วิกฤติ(Critical Value) ที่องศาแห่งความอิสระเท่ากับ $K_U - K_R$ และที่ระดับความเชื่อมั่น $(1-\alpha)$

เราสามารถปฏิเสธข้อจำกัดที่ตั้งเพิ่มขึ้นมาได้ด้วยระดับความเชื่อมั่น $(1-\alpha)$ แต่ในทางกลับกัน ถ้าเหตุการณ์ไม่เป็นไปตามสมการข้างต้น เราไม่สามารถปฏิเสธข้อจำกัดเหล่านั้นได้

จ) การตรวจสอบระดับความสอดคล้อง(Goodness-of-Fit)

การตรวจสอบระดับความสอดคล้องเป็นการตรวจสอบความสามารถของแบบจำลองที่จะอธิบายพฤติกรรมของผู้เดินทางซึ่งปรากฏอยู่ในชุดข้อมูลที่นำมาใช้ประมาณค่าสัมประสิทธิ์ ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยดัชนีความสอดคล้อง(Likelihood ratio index,LRI)

$$\rho^2 = 1 - \frac{LL(\beta^*)}{LL(0)} \qquad (4.5)$$

โดยที่ $LL(\beta^*)$ คือ ค่าลอการีทึมของฟังก์ชันความเป็นไปได้จากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$LL(0)$ คือ ค่าลอการีทึมของฟังก์ชันความเป็นไปได้ในกรณีที่สมมติให้สมมติให้สัมประสิทธิ์ทุกตัวมีค่าเท่ากับ ศูนย์

สำหรับแบบจำลองที่วิเคราะห์การตัดสินใจเลือกระหว่างสองทางเลือก Ortuzar และ Willumesen(1994) ได้เสนอว่า ดัชนีวัดความสอดคล้องของแบบจำลองควรมีค่าสูงกว่าค่าต่ำสุดที่ยอมรับได้ตามที่แสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ค่าต่ำสุดที่ยอมรับได้ของดัชนีวัดความสอดคล้อง(Likelihood Ratio Index)

สัดส่วนการเลือกระหว่างทางเลือกทั้งสอง	ค่าต่ำสุดที่ยอมรับได้
50/50	0.00
60/40	0.03
70/30	0.12
80/20	0.28
90/10	0.53
95/5	0.71

4.4.2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือภายนอก

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือภายนอกของแบบจำลองความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับอุปกรณ์แนะนำเส้นทางเป็นการประมาณความถูกต้องและความแม่นยำในการพยากรณ์พฤติกรรมความเต็มใจที่จะจ่ายภายใต้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง แต่เนื่องจากอุปกรณ์แนะนำเส้นทางยังไม่ได้มีการจำหน่าย ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือภายนอกของแบบจำลองโดยวิธีทางอ้อม ด้วยการแบ่งข้อมูลที่สำรวจได้ออกเป็น 2 ส่วน โดยข้อมูลในส่วนแรกนี้มีประมาณร้อยละ 70 ของข้อมูลที่ทำการสำรวจ จะใช้ในการประมาณหาค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง ต่อจากนั้นก็นำแบบจำลองเหล่านั้นไปทำนายพฤติกรรม ที่อยู่ในข้อมูลอีกส่วนหนึ่งประมาณร้อยละ 30 ของข้อมูลทำการสำรวจ แล้วทำการเปรียบเทียบผลการทำนายกับพฤติกรรมที่สำรวจได้จริง

การตรวจสอบความถูกต้องและแม่นยำของแบบจำลองกระทำได้ในสองลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการเปรียบเทียบอัตราการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางกับอัตราการเลือกซื้อที่ได้จากสำรวจ ผลการทำนายอัตราการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางจะมีค่าเท่ากับ

$$\text{Estimated Share} = \sum_{n=1}^{N} P_n(M) \qquad (4.6)$$

โดยที่ $P_n(M)$ คือ ผลการทำนายความน่าจะเป็นที่ตัวอย่างที่ n จะเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทาง

N คือ จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

การเปรียบเทียบผลการทำนายกับพฤติกรรมที่สำรวจได้จะแสดงอยู่ในรูปของสัดส่วนระหว่างอัตราการเลือกซื้อที่ได้จากแบบจำลองกับอัตราการเลือกซื้อที่ได้จากการสำรวจ

การตรวจสอบความถูกต้องและแม่นยำในการพยากรณ์ในลักษณะที่สองจะเป็นการประเมิน อัตราการพยากรณ์ได้อย่างถูกต้อง(Percent Correctly Estimated) โดยจะถือว่าผลการทำนายมีความถูกต้องและแม่นยำก็ต่อเมื่อ ผลการทำนายความน่าจะเป็นที่ผู้เดินทางจะเลือกทางเลือกซึ่งผู้เดินทางได้ตัดสินใจเลือกจริง มีค่าสูงกว่าความน่าจะเป็นของทางเลือกอื่น

ถ้ากำหนดให้

$$W = \begin{cases} 1 & \text{ถ้าพบว่าตัวอย่างที่ n เลือกซื้ออุปกรณ์ ในขณะที่ผลการวิเคราะห์แสดงว่า } P_n(i) > 0.5 \\ 0 & \text{ถ้าเป็นอย่างอื่น} \end{cases} \qquad (4.7)$$

อัตราการพยากรณ์ได้อย่างถูกต้องสามารถคำนวณได้ดังนี้

$$\%correct = \frac{\sum_{n=1}^{N} W_n}{N} \qquad (4.8)$$

4.5 ผลการตรวจสอบและคัดเลือกแบบจำลอง

การวิจัยนี้ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่มีชื่อทางการค้าว่า SPSS เพื่อทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธี Maximum Likelihood ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 4.15 และ 4.16 โดยตารางที่ 4.14 แสดงสรุปผลการคัดเลือกขั้นต้นของแบบจำลองในกลุ่มที่ 1 ส่วนตารางที่ 4.17 แสดงสรุปผลการคัดเลือกขั้นต้นของแบบจำลองในกลุ่มที่ 2

ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความน่าเชื่อถือตามหลักเกณฑ์ที่เสนอข้างต้นสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก) แบบจำลองกลุ่มที่ 1

การตรวจสอบขั้นต้นเป็นการตรวจสอบเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์ โดยจากสมมติฐาน ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรราคาค่าติดตั้ง(COST) และค่าบริการรายเดือน (FEE) ต้องมีค่าเป็นลบ เพราะการที่ราคาค่าติดตั้งและค่าบริการที่สูงจะทำให้ฟังก์ชันความพึงพอใจในอุปกรณ์ลดลง ส่วนตัวแปรเวลาการเดินทาง(TIME) จะต้องมีค่าเป็นลบ เพราะเมื่อเวลาการเดินทางมากขึ้นจะทำให้ฟังก์ชันความพึงพอใจลดลง ส่วนตัวแปรรายได้จะต้องมีเครื่องหมายเป็นบวก เพราะผู้ที่มีรายได้สูงจะมีแนวโน้มที่จะติดตั้งอุปกรณ์แนะนำเส้นทางมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งจากที่กล่าวข้างต้นพบว่า ในแบบจำลอง M1.2 M1.6 และ M1.7 มีเครื่องหมายหน้าตัวแปรรายได้เป็นลบซึ่งผิดกับสมมติฐาน

หลังจากทำการตรวจสอบเครื่องหมายแล้ว ก็ทำการตรวจสอบค่าสถิติ t โดยในการสร้างแบบจำลองนี้จะใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 80% เป็นระดับที่ใช้พิจารณาคัดเลือกแบบจำลอง ปรากฏว่าแบบจำลองที่ยอมรับได้ในระดับความเชื่อมั่นดังกล่าว คือ แบบจำลอง M1.1 M1.3 M1.4 และ M1.10 ซึ่งแบบจำลอง M1.10 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง(LRI) มากที่สุด คือ 0.40 ซึ่งมากกว่าค่าต่ำสุดที่ยอมรับได้แสดงในตารางที่ 4.13 ซึ่งจะใช้ค่า 0.12 เพราะว่าจากการสำรวจมีผู้ที่ทำการเลือกซื้ออุปกรณ์คิดเป็นร้อยละ 29 และยังมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าแบบจำลอง M1.3 และ M1.4 ถึงแม้ว่าผลการทำนายของแบบจำลอง M1.3 จะดีกว่าก็ตามแต่ในการคัดเลือกจะใช้หลักความถูกต้องภายในดีกว่าความถูกต้องภายนอก

ตารางที่ 4.14 สรุปผลการคัดเลือกขั้นต้นของแบบจำลองในกลุ่มที่ 1

แบบจำลองที่ถูกตัดออก	เหตุผล
M1.2	เครื่องหมายผิด
M1.5	ไม่สามารถยืนยันได้ว่า DIST มีอิทธิพลต่อแบบจำลองอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 20%
M1.6	ไม่สามารถยืนยันได้ว่า TIME และ INC มีผลต่อแบบจำลองอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 20%
M1.7	ไม่สามารถยืนยันได้ว่า DIST และ INC มีผลต่อแบบจำลองอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 20%
M1.8	ไม่สามารถยืนยันได้ว่า TIME มีอิทธิพลต่อแบบจำลองอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 20%
M1.9	ไม่สามารถยืนยันได้ว่า TIME และ INC มีอิทธิพลต่อแบบจำลองอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 20%

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองในกลุ่มที่ 1[1]

ตัวแปร	M1.1	M1.2	M1.3	M1.4	M1.5	M1.6	M1.7	M1.8	M1.9	M1.10
Constant	3.775	4.032	5.615	4.405	6.692	4.907	6.816	6.548	6.515	3.555
	(8.45)[2]	(8.36)	(9.44)	(8.30)	(9.23)	(8.61)	(9.11)	(9.48)	(9.40)	(9.29)
COST	$-9.3*10^{-5}$	$-9.2*10^{-5}$	$-9.9*10^{-5}$	$-9.9*10^{-5}$	-0.0001	$-9.9*10^{-5}$	-0.0001	-0.0001	-0.0001	$-9.3*10^{-5}$
	(-9.68)	(-9.47)	(-9.76)	(-9.17)	(-8.62)	(-9.70)	(-8.55)	(-9.36)	(-9.31)	(-9.99)
FEE	-0.0025	-0.0025	-0.0026	-0.0028	-0.0030	-0.0027	-0.003	-0.0028	-0.0028	-0.0025
	(-6.25)	(-6.25)	(-6.50)	(-7.00)	(-7.50)	(-6.75)	(-7.50)	(-7.00)	(-7.00)	(-8.33)
TIME	-0.0029	-0.0029	-0.0030	-0.0109	-0.0107	-0.0011	-0.0100	-0.0013	-0.0012	
	(-1.38)	(-1.38)	(-1.36)	(-3.02)	(-2.82)	(-0.48)	(-2.63)	(-0.57)	(-0.52)	
INC		$-1.7*10^{-5}$				$-4.7*10^{-6}$	$-5.2*10^{-6}$		$7.02*10^{-7}$	
		(2.17)				(0.46)	(-0.59)		(0.07)	
SEX						-0.5289		-0.5328	-0.4806	
						(-2.35)		(-2.35)	(-2.09)	
AGE						-0.28484		-0.2651	-0.2594	
						(-2.23)		(-2.55)	(-2.00)	
DIST				0.0167	0.0064		0.0052			
				(1.32)	(0.48)		(0.39)			
INT			-0.9091		-1.0673		-1.140	-0.8538	-0.8956	
			(-5.44)		(-5.54)		(-5.58)	(-4.96)	(-4.99)	
LL	-295.71		-279.32	-244.32	-226.90	-272.85	-219.28	-264.05	-259.17	-313.95
LRI	0.37		0.33	0.23						0.40
E/A	0.93		1.01	0.67						0.95
%Correct	0.73		0.75	0.69						0.73

หมายเหตุ [1] รายละเอียดของแบบจำลองแสดงในหัวข้อที่ 4.3

[2] ตัวเลขในวงเล็บคือค่าสถิติ t

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองในกลุ่มที่ 2[1]

ตัวแปร	M2.1	M2.2	M2.3	M2.4	M2.5	M2.6	M2.7	M2.8
Constant	3.735	4.165	4.285	5.937	5.930	4.583	4.487	7.345
	(8.88)[2]	(9.04)	(8.58)	(8.87)	(9.72)	(7.82)	(8.31)	(8.96)
COST	$-9.2*10^{-5}$	$-9.8*10^{-5}$	$-9.3*10^{-5}$	$-9.8*10^{-5}$	-0.0001	$-9.70*10^{-5}$	-0.0001	-0.0001
	(-9.48)	(-9.68)	(-9.51)	(-9.51)	(-9.38)	(-8.82)	(-8.70)	(-8.05)
FEE	-0.0025	-0.0026	-0.0025	-0.0027	-0.0028	-0.0028	-0.0030	-0.0032
	(-6.25)	(-6.50)	(-6.25)	(-6.75)	(-7.00)	(-7.00)	(-7.50)	(-8.00)
TIME*INC	$-1.7*10^{-6}$	$-1.7*10^{-6}$	$-5.80*10^{-7}$	$-3.1*10^{-7}$	$-1.3*10^{-6}$	$-9.7*10^{-7}$	$-2.4*10^{-6}$	$-1.0*10^{-7}$
	(-2.34)	(-2.29)	(0.67)	(-0.34)	(-1.66)	(-0.973)	(2.69)	(-1.00)
SEX		-0.4878			-0.4723		-0.596	-0.615
		(-2.26)			(-2.15)		(-2.42)	(-2.36)
AGE			-0.2581	-0.2086		-0.2691		-0.225
			(-2.16)	(-1.71)		(-2.11)		(-1.65)
DIST						-0.0021	0.0021	-0.0108
						(-0.19)	(0.19)	(-0.88)
INT				-0.9187	-0.921			-1.1036
				(-5.24)	(-5.17)			(-5.28)
LL	-287.52	-275.82	-285.06	-269.91	-261.09	-237.48	-227.18	-209.07
LRI	0.35	0.32			0.28			
E/A	0.91	0.92			1.04			
%Correct	0.74	0.74			0.74			

หมายเหตุ [1] รายละเอียดของแบบจำลองแสดงในหัวข้อที่ 4.3

[2] ตัวเลขในวงเล็บคือค่าสถิติ t

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข) แบบจำลองในกลุ่มที่ 2

ในแบบจำลองในกลุ่มที่ 2 นี้ได้คำนึงถึงรายได้ของผู้เดินทางที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทาง ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า แบบจำลอง M2.1 M2.2 และ M2.5 เป็นแบบจำลองที่ยอมรับได้ในระดับความเชื่อมั่นที่ 80% โดยในแบบจำลอง M2.1 จะมีค่าดัชนีความสอดคล้อง(LRI) มากที่สุดคือ 0.35 ถึงแม้ว่าแบบจำลอง M2.5 จะมีผลการทำนายได้ดีกว่าก็ตาม เพราะจะให้ความสำคัญกับความถูกต้องภายในมากกว่าความถูกต้องภายนอก

ตารางที่ 4.17 สรุปผลการคัดเลือกขั้นต้นของแบบจำลองกลุ่มที่ 2

แบบจำลองที่ถูกตัดออก	เหตุผล
M2.3	ไม่สามารถยืนยันได้ว่า TIME*INC มีอิทธิพลต่อแบบจำลองอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 20%
M2.4	ไม่สามารถยืนยันได้ว่า TIME*INC มีอิทธิพลต่อแบบจำลองอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 20%
M2.6	ไม่สามารถยืนยันได้ว่า TIME*INC และ DIST มีอิทธิพลต่อแบบจำลองอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 20%
M2.7	ไม่สามารถยืนยันได้ว่า DIST มีอิทธิพลต่อแบบจำลองอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 20%
M2.8	ไม่สามารถยืนยันได้ว่า DIST มีอิทธิพลต่อแบบจำลองอย่างชัดเจน ที่ระดับนัยสำคัญ 20%

ค) แบบจำลองความเต็มใจที่จะจ่าย

จากการวิเคราะห์คัดเลือกแบบจำลองทั้งสองกลุ่ม พบว่าแบบจำลองที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณามีทั้งหมด 7 แบบจำลอง ดังนี้

M1.1 $V_y = 3.775 - 9.3*10^{-5}$ COST $-$ 0.0025 FEE $-$ 0.0029 TIME

M1.3 $V_y = 5.615 - 9.9*10^{-5}$ COST $-$ 0.0026 FEE $-$ 0.9091 INT $-$ 0.0030 TIME

M1.4 $V_y = 4.405 - 9.9*10^{-5}$ COST $-$ 0.0028 FEE + 0.0167 DIST $-$ 0.0109 TIME

M1.10 $V_y = 3.555 - 9.3*10^{-5}$ COST $-$ 0.0025 FEE

M2.1 $V_y = 3.735 - 9.2*10^{-5}$ COST $-$ 0.0025 FEE $- 1.7*10^{-6}$ TIME*INC

M2.2 $V_y = 4.165 - 9.8*10^{-5}$ COST $-$ 0.0026 FEE $-$ 0.4878 SEX
$- 1.7*10^{-6}$ TIME*INC

M2.5 $V_y = 5.930 - 0.0001\ COST - 0.0028\ FEE - 0.4723\ SEX - 0.921\ INT - 1.3*10^{-6}\ TIME*INC$

ซึ่งผลการวิเคราะห์ว่าแบบจำลองใดที่จะนำมาใช้ในการทำนายพฤติกรรมการเลือกซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางจะทำการวิเคราะห์ในบทที่ 5

4.6 สรุป

การสำรวจข้อมูลเพื่อพัฒนาแบบจำลองความเต็มใจที่จะจ่ายใช้การสำรวจแบบ Stated Preference โดยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล กลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเท่านั้น ส่วนช่วงเวลาที่ทำการสัมภาษณ์ไม่ได้กำหนดเวลาใดเวลาหนึ่งเพราะการสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์ในสถานการณ์เดียวกันคือการเดินทางช่วงเวลาเช้าและช่วงเย็นของวันทำงานปกติการสัมภาษณ์จะให้ผู้ขับขี่ทำการตัดสินใจใช้/ซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางในสถานการณ์ที่กำหนด

4.6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

จำนวนตัวอย่างที่ทำการสำรวจมีทั้งหมด 200 ชุดเป็นชุดที่สมบูรณ์ 194 ชุด เป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่า ๆ กัน ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 19-25 ปี และมีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน

ผู้ขับขี่ใช้เวลาเดินทางในช่วงเช้าและเย็นแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือในทุกสภาพจราจรเวลาการเดินทางในช่วงเย็นจะใช้เวลามากกว่าการเดินทางในช่วงเช้าเล็กน้อย ส่วนระยะทางที่ใช้ในการเดินทางพบว่า ผู้ขับขี่เดินทางเฉลี่ยประมาณ 15 กิโลเมตร ผู้ขับขี่มีเส้นทางอื่นนอกเหนือเส้นทางประจำเฉลี่ย 1.57 เส้นทาง ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับการสำรวจในครั้งแรก

เมื่อผู้ขับขี่จำเป็นต้องไปในสถานที่ที่ไม่เคยไปหรือไม่คุ้นเคยผู้ขับขี่จะใช้วิธีถามผู้รู้หรือผู้ที่เคยไปยังสถานที่นั้นมาก่อน และใช้ป้ายจราจร ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่าผู้ขับขี่ต้องการข้อมูลในการเดินทาง

ส่วนการเดินทางกลับที่พักอาศัย ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่ใช้เส้นทางเดิมเดินทางกลับบ้าน ผู้ขับขี่ที่ไม่ใช้เส้นทางเดิมเดินทางกลับบ้านเพราะเส้นทางเดิมมีความติดขัดและเป็นเส้นทางที่เดินรถทางเดียว ตามลำดับ และผู้ขับขี่จะเปลี่ยนเส้นทางเฉลี่ยประมาณ 2 วันต่อสัปดาห์

หลักเกณฑ์ที่สำคัญที่สุดที่ผู้ขับขี่ใช้เลือกเส้นทางคือ เวลาการเดินทาง

ผู้ขับขี่ที่ไม่ทราบว่ามีอุปกรณ์แนะนำเส้นทางมีจำนวนมากกว่าผู้ขับขี่ที่ทราบว่ามีอุปกรณ์แนะนำเส้นทางเล็กน้อย โดยผู้ขับขี่ที่ทราบว่ามีอุปกรณ์แนะนำเส้นทางนั้นส่วนใหญ่ทราบจากโทรทัศน์และหนังสือต่าง ๆ คุณลักษณะของอุปกรณ์แนะนำเส้นทางที่ผู้ขับขี่อยากให้มี คือ อุปกรณ์สามารถช่วยให้ผู้ขับขี่เดินทางไปยังสถานที่ที่ไม่เคยไปโดยไม่หลง สามารถบอกระยะทาง เวลาการเดินทางและเส้นทางที่ดีที่สุด และบอกจุดเกิดอุบัติเหตุ ตามลำดับ

ราคาอุปกรณ์และค่าบริการที่ผู้ขับขี่จะทำการติดตั้งและใช้บริการ ราคาอุปกรณ์ประมาณ 17,000 บาท และค่าบริการประมาณ 215 บาท/เดือน ซึ่งผู้ขับขี่ส่วนใหญ่ต้องการที่จะไม่เสียค่าบริการ

4.6.2 การพัฒนาแบบจำลองความเต็มใจที่จะจ่าย

แบบจำลองที่พัฒนาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์แนะนำเส้นทางมีรูปแบบโครงสร้างโดยทั่วไป คือ

$$P(y) = \frac{\exp(V_y)}{\exp(V_y) + \exp(V_n)}$$

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องซึ่งมีทั้งหมด 6 แบบจำลอง ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 5.18

โดยฟังก์ชันแทนระดับความพึงพอใจที่ได้รับจากอุปกรณ์แนะนำเส้นทาง(V_y) และฟังก์ชันแทนค่าระดับความพึงพอใจที่ไม่ได้ใช้อุปกรณ์แนะนำเส้นทาง(V_n) จะมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปดังต่อไปนี้

M1.1 $V_y = 3.775 - 9.3*10^{-5}$ COST − 0.0025 FEE − 0.0029 TIME

M1.3 $V_y = 5.615 - 9.9*10^{-5}$ COST − 0.0026 FEE − 0.9091 INT − 0.0030 TIME

M1.4 $V_y = 4.405 - 9.9*10^{-5}$ COST − 0.0028 FEE + 0.0167 DIST − 0.0109 TIME

M1.10 $V_y = 3.555 - 9.3*10^{-5}$ COST − 0.0025 FEE

M2.1 $V_y = 3.735 - 9.2*10^{-5}$ COST − 0.0025 FEE − $1.7*10^{-6}$ TIME*INC

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองที่ผ่านการตรวจสอบ

ตัวแปร	M1.1	M1.3	M1.4	M1.10	M2.1	M2.2	M2.5
Constant	3.775 (8.45)	5.615 (9.44)	4.405 (8.30)	3.555 (9.29)	3.735 (8.88)	4.165 (9.04)	5.930 (9.72)
COST	$-9.3*10^{-5}$ (-9.68)	$-9.9*10^{-5}$ (-9.76)	$-9.9*10^{-5}$ (-9.17)	$-9.3*10^{-5}$ (-9.99)	$-9.2*10^{-5}$ (-9.48)	$-9.8*10^{-5}$ (-9.68)	-0.0001 (-9.38)
FEE	-0.0025 (-6.25)	-0.0026 (-6.50)	-0.0028 (-7.00)	-0.0025 (-8.33)	-0.0025 (-6.25)	-0.0026 (-6.50)	-0.0028 (-7.00)
TIME	-0.0029 (-1.38)	-0.0030 (-1.36)	-0.0109 (-3.02)				$-1.3*10^{-6}$ (-1.66)
TIME*INC					$-1.7*10^{-6}$ (-2.34)	$-1.7*10^{-6}$ (-2.29)	
SEX						-0.4878 (-2.26)	-0.4723 (-2.15)
DIST			0.0167 (1.32)				
INT		-0.9091 (-5.44)					-0.921 (-5.17)
LL	-295.71	-279.32	-244.32	-313.95	-287.52	-275.82	-261.09
LRI	0.37	0.33	0.23	0.40	0.35	0.32	0.28
E/A	0.93	1.01	0.67	0.95	0.91	0.92	1.04
%Correct	0.73	0.75	0.69	0.73	0.74	0.74	0.74

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บคือค่าสถิติ t

M2.2 $V_y = 4.165 - 9.8*10^{-5}$ COST $- 0.0026$ FEE $- 0.4878$ SEX
$- 1.7*10^{-6}$ TIME*INC

M2.5 $V_y = 5.930 - 0.0001$ COST $- 0.0028$ FEE $- 0.4723$ SEX $- 0.921$ INT
$- 1.3*10^{-6}$ TIME*INC

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย